

Handleiding bij de algemeene kaart der christelijke zendingenposten.

<https://hdl.handle.net/1874/353482>

920

9

HANDLEIDING

BIJ DE

ALGEMEENE KAART

DER

CHRISTELIJKE ZENDINGSPOSTEN.

DERDE DRUK.

TE ROTTERDAM,

BIJ M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap.

1857.

N°. LXVI.

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

BY JOHN DESHAUNES

ESQ. OF THE SOCIETY

IN TWO VOLUMES

THE SECOND VOLUME

CONTAINING

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

BY JOHN DESHAUNES

ESQ. OF THE SOCIETY

IN TWO VOLUMES

THE SECOND VOLUME

CONTAINING

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

VOORBERIGT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendelinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes ter berordering van Evangelische kennis en godzaligheid, ook bij min geoefenden; —
namelyk: L. MERENS, Predikant, H. E. VINKE, Th. Dr. en Hoogleeraar te Utrecht, J. MOLL, Jacobz., Predikant te 's Gravenhage, J. BRAVE, W. VAN DER LEEUW, Predikanten te Amsterdam, R. ADRIANI en J. J. VAN OOSTERZEE, Th. Dr.

Predikanten te Rotterdam, overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door een hunner of door de drukkers dezes onderteekend is.

M. Wijnhoven

In het begin dezer eeuw, en dus nu reeds meer dan veertig jaren geleden, trachtten Bestuurderen van het Nederlandsche Zendelinggenootschap eene eenigermate aanschouwelijke voorstelling te geven van den godsdienstigen toestand der wereld. Zij zochten dit doel te bereiken door de uitgave van eene plaat, in gelijke ruiten verdeeld, op welke *witte*, *grijze* en *zwarte* strepen aantoonden hoe groot het gedeelte van het geheel — de aarde — was, dat door Christenen, Mohammedanen of Heidenen bewoond werd. Behalve dat er sedert dien tijd groote veranderingen hebben plaats gehad, waardoor de juistheid der voorstelling voor onze dagen niet meer toereikend is, zoo was dit altijd een zeer onvolledig hulpmiddel, daar het ons alleen bekend maken kon met het betrekkelijke gedeelte der aarde, in hetwelk eene of

andere dezer godsdiensten de algemeen heerschende is, zonder dat men daaruit kon te weten komen, welke landen door Christenen, Mohammedanen of Heidenen bewoond worden, terwijl van de vorderingen der Zendingszaak langs dezen weg niets werd vernomen.

Gecommitteerden tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes zijn daarom te rade geworden de vrienden van het Godsrijk in staat te stellen, zich een duidelijk denkbeeld te vormen, niet slechts van den godsdienstigen toestand der wereld in het algemeen, maar ook en voornamelijk van de gezegende voortgangen, welke de evangelieverkondiging van onze dagen in de Heidenwereld gemaakt heeft.

Ten einde hierin vollediger te slagen, hebben zij het nuttig geoordeeld ook bij ons eene wereldkaart, die reeds elders verschenen was, in het licht te geven, welke opzettelijk met dit doel vervaardigd werd, en daaraan, naar hun oordeel, bij uitnemendheid voldoet. Zij doen dezelve vergezeld gaan van eene beknopte Handleiding, die zoo eenvoudig is ingerigt, dat zelfs de minkundige, door deze vereenigde hulpmiddelen, tot een duidelijk begrip van den tegenwoordigen stand der zaken zal kunnen komen.

Hoezeer dan ook de uitgave van deze kaart met de Handleiding misschien niet regtstreeks tot den kring hunner bemoeijingen moge behooren, zoo achten Gecommitteerden dezelve nogtans zoo zeer daarmede verwant, dat zij niet geaarzeld hebben tot de uitvoering van hun plan over te gaan. Zij houden zich overtuigd, dat een en ander door de vrienden des Genootschaps met genoeg zal ontvangen worden, terwijl zij bij de bede daarom de hoop durven voeden, dat de Heer ook deze zwakke poging ter uitbreiding van Zijn Rijk wille zegenen. Wordt toch de vriend van het waarachtig heil der menschheid bij de beschouwing van den toestand der wereld eigenaardig opgewekt tot dankbaarheid aan God voor hetgeen reeds geschied is, hoe veel te meer moet hij zich tot ijverig bidden en medewerken aangespoord gevoelen, wanneer hij ziet, welk een verbazend groot gedeelte der aarde nog in den zwarten nacht des Heidendoms, of in het schemerlicht eener verminkte en onvoldoende openbaring verkeert.

Hen, die verlangen mogten meer uitvoerig met de uitkomsten van den Zedelingsarbeid bekend te worden, en daarvan meer wenschen

te weten, dan met het doel van deze beknopte Handleiding overeenkwam, verwijzen Gecommitteerden naar de voortreffelijke werkjes (wat de Nederlandsche Zendingen betreft): *Het Nederlandsche Zendelinggenootschap in 1841*, bij M. WIJT & ZONEN te Rotterdam, en (voor den Zendelingsarbeid in het algemeen): *Het Evangelie onder de Heidenen*, van J. C. WALLMANN, te Amsterdam, bij S. J. PRINS, 1846.

H A N D L E I D I N G

BIJ DE

ALGEMEENE KAART

DER

CHRISTELIJKE ZENDINGSPOSTEN.

Wij zien hier voor ons twee ronde- of cirkelvlakken, van welke elk de eene helft van den aardbol voorstelt: het zijn de beide Halfronden der aarde. Het vlak aan de linkerzijde is het westelijk Halfrond, waarin het groote werelddeel *Amerika* gelegen is, met een gedeelte der vele kleine eilanden, welke tot het vijfde werelddeel, *Australië*, gerekend worden. Het vlak ter regter zijde is het oostelijke Halfrond; in hetzelfde liggen de drie werelddeelen *Azië*, *Afrika* en *Europa*, terwijl van het vijfde werelddeel *Australië*, beneden aan de regter zijde, nog het groote *Nieuw-Holland*, benevens eenige eilanden zichtbaar zijn.

Alles, wat op deze Halfronden *blaauw*

is, stelt de zee voor; het *zwart*, *grauw* en *wit* beteekent land.

In het westelijke Halfrond, aan de linker zijde, ziet men twee zeeën, de eene regts van het land, is de *Atlantische Oceaen*, tusschen Amerika en de kusten van Europa en Afrika; de andere, links van het land, is de groote *Stille- of Zuidzee*, ook onderscheiden in *Noordzee*, *Stille Zee* en *Zuidzee*, die zich tusschen de stranden van *Amerika* en *Azië* uitbreidt.

In den Atlantischen Oceaen zien wij twee stoombooten: de eene boven aan, gaat van Engeland naar Noord-Amerika, de andere, iets lager, van Engeland naar West-Indië. Vervolgens gaat eene reeks van punten, die men ook wel scheepslinie noemt, van Engeland naar de zuidelijke spits van Amerika en om dezelve heen naar de Zuidzee of Stille zee. In deze zee ontdekken wij verscheidene eilanden. Het schip, dat wij nog in den Atlantischen Oceaen, bezuiden Amerika bemerken, vaart naar de straat van Magellaan, om door deze de Zuidzee en de vele eilanden, daarin gelegen, te bereiken.

In het oostelijk Halfrond, aan de regter zijde is meer land. Boven aan, links en ge-

noegzaam geheel wit, ligt het zeer verbrokkelde werelddeel *Europa*, van waar de scheepswegen, door punten aangewezen, uitgaan. Beneden hetzelfde naar het zuiden toe ligt eene zee van geringe breedte, de Middellandsche zee genaamd, en nog meer zuidwaarts het half zwart gestipte, half zwarte *Afrika*. Regts van Afrika en Europa ligt het groote *Azië*, alleen in het westen (links) wit en graauw, maar verder naar het oosten (regts) nog geheel zwart. Verder merken wij hier nog vele eilanden op, waarvan wel eenige wit, maar de meeste zwart zijn, en eindelijk nog *Nieuw-Holland*. Ook hier varen schepen. In den Atlantische Oceaen, links van Afrika, vervolgt er een zijnen weg naar de zuidelijke spits van dit werelddeel, de Kaap de goede Hoop. Zuidwaarts van deze Kaap zien wij de lijnen, die de koersen aanduiden, verschillende rigtingen aannemen: twee gaan er, langs de beide zijden van het groote eiland Madagaskar heen, noordwaarts naar Bombay in Oost-Indië; de derde wijst den weg aan, die naar Calcutta in Oost-Indië leidt; een vierde lijn loopt tusschen de groote eilanden door naar China, en eindelijk nog gaat eene vijfde lijn van

de linker naar de regter zijde, tusschen Nieuw-Holland en Van Diemensland door, naar *Nieuw-Zeeland* en de eilanden der Zuidzee, welke beide laatsten echter op dit Halfrond niet zichtbaar zijn. Al deze zee- of scheepswegen bevinden zich in de Indische zee. Nog is er eene andere lijn, die uit de smalle Roode zee, tusschen Afrika en Azië (Arabië) gelegen, voorkomt. Dit is de weg der stoombooten, (de *over-land mail*). Elke maand vertrekt er thans een van Suez aan de Roode zee naar Bombay, en een naar Calcutta. Verder gaat deze weg door de Middellandsche zee naar Marseille in Frankrijk en zoo, om de uiterste spits van Europa heen, naar Engeland.

Al het *witte* op onze kaart is Evangelisch Protestantsch land. Het *wit* met zwarte kruisen is door de Roomsch- of Grieksch-Katholijke Kerk bezet. Het *grauw* is het gebied der Mohammedanen. En al het *zwart*, eindelijk, is HEIDENLAND. Waar in het zwart of zwart gestipte *witte kringen* gezien worden, daar bevinden zich Evangelische Zendingsposten. Het *zwarte kruis* in eenen *witten kring* beteekent *Roomsch-Katholijke* of *Grieksch-Katholijke* Zendingsposten Hier

en daar zal men ook in het *witte* kringen opmerken, zoo als in Noord-Amerika: aldaar zijn Zedelingsstandplaatsen, omdat daar nog heidensche stammen, midden onder de Evangelische Christenen, gevonden worden. Grootere of kleinere eilanden of geheele groepen van eilanden, wit geteekend, zijn door Christelijke Zendingen bezet. Laat ons nu eens de aarde doorwandelen, zoo als zij in hare onderscheidene landen hier voor ons ligt.

In Europa zien wij bijna uitsluitend Christenland. Alleen beneden, aan de regterzijde (in het Zuid-Oosten) is eene kleine streek *grauw*, het Mohammedaansche Turkije; Konstantinopel heeft eenen Zendingspost. Geheel wit echter of Evangelisch-Protestantsch is Europa slechts in het midden, waar eene lijn Zwitserland en de meeste landen van Duitschland van het Roomsche-Katholieke Frankrijk, Italië, enz. scheidt, alsmede bovenaan, waar Engeland als een wit eiland in de zee ligt, naast het Katholieke Ierland, en waar verder ter regter zijde Zweden en Noorwegen, bijna geheel door de zee omgeven, en de eilanden IJsland en Spitsbergen in de IJs-zee gelegen zijn. Hoe geheel anders ziet het er uit in het vijfmaal grootere *Azië!* Aan de linker zijde is

het *graauc* tot aan de Middellandsche en Roode zeeën. Daar heerscht onbeperkt de valsche Profeet. Slechts eene groote, witte plek met een zwart kruis is hier te zien, tusschen de Kaspische en Zwarte zeeën: het is *Armenië* met zijne Christelijke kerk. Van hier links zien wij eenige Zendingsposten. Eerst een' te Trebisonde, van de Amerikanen, nabij de Zwarte zee; verder links tegenover Turkije, die van *Smyrna* en *Brussa*, insgelijks met Evangelieboden uit Amerika. Zuidwaarts, dicht onder Armenië, zien wij weder twee Amerikaansche posten, te *Urumia* en *Mosul* onder de Nestorianen, en verder regts de Roomsch-Katholijke in *Perzië*. Boven Arabië ontmoeten wij eerst aan de Middellandsche zee *Jeruzalem*, door de Amerikanen en eenen Engelschen Bisschop bezet, en *Beirut*, van waar zij de Drusen en den Libanon bezoeken. Meer landwaarts in is de post *Damascus*. — Zie daar de lichtpunten in de uitgestrekte, *graauwe* woestijn van Mohammed! Verder in het zwarte Azië, dat verbazend uitgestrekte Heidenland, staat, boven de Kaspische zee in het witte, een kruis; daar heeft zich de Grieksche kerk vooruitgedrongen tot in Siberië in Azië, welks grenslijn men ter linker zijde ziet. Bij-

na midden in het zwarte ligt de moedig veroverde post der Roomsch-Katholijke kerk in Chineesch Tartarijē, terwijl in China zelf nog verscheidene aanzienlijke posten dier kerk worden aangetroffen. Maar ook te *Hongkong* en *Canton* aan zee heeft men de heerlijke posten der Evangelische kerk, van de Engelschen en Noord-Amerikanen, alsmede verder noordwaarts te *Ningpo*. Op het vooruit-springende Schiereiland Korea, nog verder naar boven, hebben zich de Jezuiten gevestigd. Naar het zuiden, beneden China ligt *Achter-Indië*. Hier zien wij regts aan de zee de Roomsch-Katholijke posten in *Cochinchina*, waar reeds zoo vele Zendelingen als martelaars gestorven zijn. Links, tot aan de uiterste smalle spits des lands naar beneden toe, volgt de keten der Evangelische Zendingsposten van de Engelschen en Noord-Amerikanen op het gebied der *Birmannen* en *Maleijers*. In het midden werken de Amerikaansche Baptisten, die de vreugde smaken een geheel volk, de *Karenen*, tot Christus te bekeeren. Tusschenbeide, namelijk west (links) van *Cochinchina*, en oost (regts) van het langwerpig Schiereiland ligt de Amerikaansche post van *Siam*.

Thans begeven wij ons links of naar het westen heen, naar een der rijkste gewesten van de Evangelische Zendingen, naar *Oost-Indië*. Vooreerst naar *Calcutta*, dien grooten, witten kring, juist daar waar de zee eenen hoek vormt. In de omstreken dier plaats hebben zich duizende Heidenen tot het Evangelie bekeerd. Hooger op ligt, midden in het zwart, de eenzame post *Gorukpur* van de Engelschen, en regts van daar in *Assam*, aan de grenzen van China, ligt onder de bergvolken nog een post van de Amerikanen. Links van daar, naar het westen, zien wij eenen grooteren, en nog meer links, iets hooger, twee kleinere kringen. De eerste is de Engelsche post te *Benares*, de groote, trotsche stad der Brahminen, alwaar thans duizenden het woord des levens hooren. De laatsten zijn *Agra*, door Duitsche Zendingen, in Engelsche dienst, bezet en *Lodhiana* van de Noord-Amerikanen. Niet ver van hier, in het hoogland van het Himalaija-gebergte, zullen eerlang twee Engelsche Zendingen gevestigd worden. Zuidwaarts van den laatsten post bemerkt men, midden in het zwart, eenen grooten witten kring. Dit is de Engelsche post te *Guzurat*; dicht daarbij,

links en regts, maar wat zuidelijker, zijn weder twee posten der Engelschen, de eerste te *Surat*, de andere te *Bombay* en te *Nasuk* onder de Mahratten. Eer wij vervolgens, zuidwaarts trekkende, de Roomschgezinde zeestad *Goa* bereiken, merken wij meer binnenwaarts in het land twee lichtpunten op. De bovenste is *Puna*, een Amerikaanse post onder de Mahratten, de lager gelegene *Dharwar*, met nog drie kleinere vestigingen van het Bazelsche genootschap. Van het Roomschgezinde *Goa* komen wij aan *Mangalore*, *Cananore* en *Tellitcherry*, aan zee gelegen en slechts met éénen kring aangeteekend, die ook door het Bazelsche genootschap bezet zijn. Dan volgt nog de Engelsche post te *Travankore*. Midden in het land liggen nog twee posten der Engelschen, *Mysore* en *Mangalore*, onder de *Canarezen*, terwijl *Bellary* en *Belgaum* insgelijks nog twee kleine posten vormen.

Nu gaan wij langs de onderste spits naar de andere zijde van het driehoekige Schiereiland over. En daar merken wij al aanstonds eene witte plek in het zwarte op. Het is de Zending van *Tinevelly*, *Madura*, *Tanhur* en *Tranquebar*, waar Duitsche Evangelieboden

van Halle voor 100 jaren in het geloof gezaaid hebben, wat vereenigde Duitsche en Engelsche Zendelingen thans maaijen. Daar arbeidden ZIEGENBALG en GRÜNDLER, SCHWARZ en RHENIUS. Reeds 40,000 Christenen vindt men hier, en het Evangelie begint het geheele land te bestralen. Hier tegenover ligt het eiland *Ceylon*, geheel door Amerikaansche en Engelsche posten omgeven. Dan volgen opwaarts langs de kust de Protestantsche kweekscholen der waarheid in *Salem* en eenige andere plaatsen, die echter wegens de beperktheid der ruimte niet konden aangeduid worden. Hooger op, de kring met een zwart kruis, de vestiging der Jezuiten te *Pondicherry*; eindelijk *Madras*, alwaar het Evangelie rijkelijk verkondigd wordt. Van hier tot *Calcutta* ontdekken wij slechts twee kringen. De Engelsche en Amerikaansche posten onder de *Telogo's* en te *Orissa*, waar de magt van Juggernaut langzamerhand voor het woord van Christus bezwijkt.

Beschouwen wij nu de menigte van eilanden ten oosten en zuiden van Azië. Welk een aantal zwarte plekken zien wij van boven af, langs het zwarte land in de zee, die Azië aan de regter zijde bespoelt! Het zijn de

Japansche Eilanden, die geen Christen betreden mag, sedert de Jezuïten aldaar, onder voorwendsel van bekeering, alle magt in handen zochten te krijgen, waarvoor zij echter met eenen bloedigen dood vreeselijk hebben moeten boeten. Al deze eilanden, tot ver in de zee heen, zijn zwart; eerst veel lager ontdekken wij witte eilanden met een kruis, de *Philippijnsche Eilanden*, die aan Spanje toebehooren; doch naauwelijks heeft het arme volk aldaar iets meer dan een nieuw Heidendom uit de handen der onwetende priesters ontvangen. Verder zuidwaarts liggen aan beide zijden, regts en links, eenige zwarte groepen, en tusschen dezelve eenige kleinere witte eilanden. Die witte zijn *Amboina*, *Boero* enz.; zij behooren aan de Nederlanders; en de inwoners, hoezeer in naam reeds sedert langen tijd bekeerd, behoeven nog de ware verkondiging van het woord Gods, niet veel minder dan die der Philippijnen. Op het eiland *Amboina* bestaat evenwel eene voortreffelijke kweekschool voor inlandsche onderwijzers. Verder regts ligt *Celebes*; de bovenste of noordelijke punt van dit eiland is wit, daar werken toch de Nederlanders op vijf reeds gevestigde posten

met grooten zegen, terwijl weldra nog drie nieuwe posten daar gevestigd zullen zijn; verder links *Borneo*, waarop men aan de zijde een' grooteren, en beneden een' kleineren kring waarneemt; de eerste is een belangrijke post der Amerikanen, de andere de bloeiende Zending der Duitsche broeders van *Barmen*, (het Rijnsche genootschap) en *Halle*, waar met goede hope en zegen gearbeid wordt. Nog eer wij ons naar Nieuw-Holland be-geven, zien wij zuidwaarts in de zee, van de regter- naar de linkerzijde, of van het oosten naar het westen, zich eene geheele reeks van meest zwarte eilanden uitstrekken; het meest oostelijke *Timor* heeft eenen witten kring, daar zijn twee Nederlandsche zendingsposten, waarvan een zich ook tot het naburig *Rotti* uitstrekt. *Java* is graauw; de leer van Mohammed is daar de heerschende, doch behalve de Europesche gemeenten, die er in verschillende steden bestaan, zijn er thans ook twee Nederlandsche zendingsposten, te *Depok* nabij *Batavia* en te *Soerabaya*, beide door witte kringen aangeduid. Nog allerdroevigst vertoont zich het lange *Sumatra*, tegenover de kust van Achter-Indië, waar slechts op eene plaats, *Padang*, het Evangelie gepredikt wordt.

Op *Nieuw-Holland* worden in het oosten groote witte vlekken gezien. Maar beteekent dit de zegepraal van het Evangelie over de Heidenen? Helaas, neen! Het zijn volkplantingen der Engelschen van misdadigers en landverhuizers, die zich Christenen noemen. Alleen in het zuiden en westen liggen eenzame en onvruchtbare posten. Ook van *Diemenland*, verder nog naar het zuiden, heeft weinig bekeerde Heidenen, maar veel onbekeerde Christenen.

Afrika vertoont ons in zijne noordelijke helft, waar alles zwart gestipt is, het land van MOHAMMED. Alleen geheel boven aan staat een kring met een kruis, de Roomschegezinde Zending van *Algiers*. Ver van daar regts, toont een kring zonder kruis de Engelsche Zending te *Cairo* in Egypte aan, en dieper binnenwaarts stelt een zwart kruis, op een wit veld, de doode Christelijke kerk van Abyssinië of Habesch voor. Geheel het binnenland is in zwarte duisternis gehuld. Aan de uiterste linkerzijde, aan de Atlantische zee, waar het zwart en graauwe aan elkander grenzen, is een kring met een kruis, de Roomsche Zending aan de Senegal; zuidwaarts van hier, aan de zee, de post der Methodisten aan de Gambia;

dan volgt, als een van God geplante hof, de Zending in *Sierra Leone*, waar vele duizenden van uit de slavernij verlostes Negers, door den arbeid van Duitsche Zendingen (meest van Bazel) den Heere JESUS CHRISTUS loven. Uit dezen kring verspreiden zich thans stralen tot diep in het binnenland. De kust volgende, komen wij aan Kaap *Palmas* met *Liberia*, alwaar door Amerikanen het woord des levens verkondigd wordt; dan aan Kaap *Coast*, en van daar noordwaarts, in het binnenland, vinden wij *Koemasie*, de hoofdplaats der *Ashantijnen*, alwaar de Methodisten eenen post gevestigd hebben. Eindelijk zien wij nog eenen lichtkring nabij de zee, in het Deensche gebied, alwaar de Bazelsche Zendingen te *Ussu* en *Akropong* eene geopende deur vinden. Daar waar een weinig noordwaarts de zee eenigzins in het land dringt, en de Niger zich in haar ontlast, hebben de Amerikanen in het land der *Calbongo's* een weinig oostwaarts, eenen post gevestigd; ook op het kleine eilandje hier tegenover, *Fernando-Po*, wordt door Engelsche Baptisten het Evangelie gepredikt. Verder, langs de zwarte kust naar beneden, ontdekken wij alleen nog de

beide Jezuïtenposten in *Kongo*. Nu wenden wij verder onzen blik naar de zuidelijke spits van dit werelddeel. Die spits is geheel wit, het is het *Kaapland*. Door Europeërs bewoond, en bezet door talrijke posten van de *Broedergemeente*, de *Engelsche Methodisten* en andere Engelsche Christenen, van de Amerikanen, de *Rijnsche* en *Berlijnsche* Zendelinggenootschappen, en vele duizende bekeerden tellende, kan dit land een Christenland genoemd worden. Hooger op, regts aan de kust, wedijveren de Engelschen, Franschen en Amerikanen met elkander om den nacht in eenen helderen dag te herscheppen. Meer binnenwaarts, en nader bij het *Kaapland*, hebben wij de talrijke posten der genoemde genootschappen slechts met twee kringen aangeteekend. Er moesten er meer dan twaalf zijn, zoo wij ze allen in die kleine ruimte konden aantekenen. Bovenaan staan de voorposten. Links de wakkere broeders van *Barmen* onder de *Namaqua's*, regts in het midden de ijverige broederen van *Parijs*, onder de *Kafferstammen*. Overal daagt hier het licht in den droevigen nacht. Van dit lichtpunt in het groote donkere werelddeel slaan wij eenen

blik naar het oosten op het uitgestrekte eiland *Madagaskar*. Slechts in hope staat daar nog een lichtkring: de Engelsche Zending aldaar is verdreven, en hare plaats met veel martelaarsbloed geteekend. Verder in de Indische zee ontmoeten wij nog het kleine eiland *Mauritius*, waar van twee zijden gearbeid wordt, door de Roomsche en de Evangelische kerk. Hierheen zijn de geloovigen van *Madagaskar* gevlugt.

Verlaten wij nu de oude wereld, en begeven wij ons naar het *westelijke Halfrond*. Op onzen weg uit Europa daarheen ontmoeten wij allereerst eene eilandengroep, die wel wit is, maar met een kruis geteekend. Het zijn de Roomschegezinde *Azorische eilanden*, die aan de kroon van Portugal behooren. Hooger op ligt weder het witte *IJsland*. Dan volgt het koude *Groenland*, verlicht door den meer dan honderdjarigen trouwen arbeid der Broedergemeente, welker vier posten zichtbaar zijn. Iets lager, bijna daar tegenover, het besneeuwde *Labrador*, insgelijks met vier posten van dezelfde gemeente bezet. Daar achter bemerken wij, midden in het graauwe drie lichtkringen, posten der Engelschen onder de *Roode Indianen*. Nu

volgen naar het zuiden toe vooreerst het Roomsche-Catholijke *Kanada* met zijne kruisen; vervolgens aan de meeren en tot aan de zee, het Protestantsche *Kanada* en andere landen, onder de Engelsche heerschappij, allen wit. Nog verder zuidwaarts *de Vereenigde Staten van Noord-Amerika*, in welke, midden in het witte, nog enkele posten der Broedergemeenten en van andere genootschappen gelegen zijn. Van daar links, die zwarte streep, bevat de *Landen der Indianen* met talrijke lichtpunten: hier arbeiden onderscheidene Amerikaansche genootschappen, aan welke zich thans ook de Duitschers hebben aangesloten. Langs de zee aan den anderen kant, boven in het noorden, arbeiden *Russen* van de Grieksche kerk, benedenwaarts, naar het zuiden, van de Roomsche kerk, terwijl in het midden de Amerikaansche Protestanten hunne Zendingen hebben onder de *Oregon Indianen*. Overigens is bijna geheel het vaste land, naar het zuiden, of in heidensche onkunde begraven, of door de Roomsche kerk bezet. *Mexico*, het bovenste gedeelte van midden-Amerika, is bijna zoo onwetend als het heidendom. Nog al zuidelijker komen wij aan de Engelsche Ko-

loniën, met vele posten bezet. In *Zuid-Amerika* zien wij slechts ééne geheel lichte plek, regts namelijk, aan de Atlantische zee, waar men eenen kleinen, witten driehoek vindt, zonder zwart kruis. Het is het Britsch *Guiana* en het Nederlandsche *Suriname*, waar de Broedergemeente met veel zegen werkt, terwijl verder naar alle zijden heen het zwart graauw langzamerhand in wit overgaat, daar overal vermenging van Heiden-
dom en Christendom plaats heeft. Midden in het zwarte liggen nog twee Roomsche posten.

Bij de beschouwing van West-Indie, die ons hier nog overblijft, zien wij eene groote menigte eilanden, sommige Roomschgezind, andere Protestantsch, en weder andere groepen bestaan uit beiden vermengd. Echter is hier eene groote zege behaald. Vele duizenden van Neger-slaven zijn tot Christus bekeerd, en Engeland heeft de zijnen vrij verklaard. Gedurende honderd jaren hebben de Zendingen der Broedergemeente en der Engelschen deze groote gebeurtenis als voorbereid en zij zal nog belangrijke gevolgen hebben voor geheel Amerika.

Thans hebben wij alleen nog de eilanden der *Zuidzee* (Australië) te bezoeken. Wij

zullen daartoe den koers volgen van het schip, dat naar de zuidelijke spits van Amerika zeilt. Daar komen wij eerst aan twee witte eilanden-groepen. De eene, aan de regterzijde, zijn de *Gezelschaps- of Societeits-Eilanden*, de andere, links de *Georges- en Hervey-Eilanden*. Hier heeft het Evangelie zijne kracht betoond. De geheele omkeering toch van deze kleine volken in die groote waterwereld is wel een heerlijke zegepraal van het waarachtige Christendom. Verder naar het westen liggen weder twee witte groepen. De eilanden regts en wat hooger, heeten de *Eilanden der Zeevarenden of Bouwmans-Eilanden*; de andere, links en wat lager gelegen, zijn de *Vriendschaps-Eilanden*. Ook hier is door Engelsche Evangelieboden dezelfde zegepraal ten deele reeds behaald, ten deele zeer aanmerkelijk voorbereid. Meer links nog vindt men de *Fidschi- of Fidji-Eilanden*, alwaar sedert eenige jaren de Engelsche Methodisten ijverig werkzaam zijn, doch met tegenstand te worstelen hebben van de zijde der Roomschgezinden, die er ook eene Zending bezitten. Nog een eilanden-groep, weder links van de vorige, heeft insgelijks eenen lichtkring; het is die der *Nieuwe Hebriden*,

alwaar de Zendeling WILLIAMS, de Apostel der Zuidzee, voor eenige jaren op *Erromango* als martelaar het leven liet. Alom beginnen zich de vonken van het licht des Evangelies over deze eilanden te verspreiden.

Nog twee lichtkringen verdienen onze opmerking: de eene ligt veel meer noordwaarts in den oceaen en bevat de *Sandwich-Eilanden*, door de Amerikanen bezet; alwaar 40,000 zielen den Heiland naar het reine Evangelie dienen, hoezeer ook anderen door de Roomsche kerk in haar valsch licht gevangen gehouden worden. De andere is *Nieuw-Zeeland*, beneden in het zuiden gelegen, en bevat twee groote eilanden. Op het noordelijkste, dat bijna geheel voor het woord der waarheid gewonnen is, hebben zich door den arbeid der Zendingen van de Engelsche kerk en der Methodisten 50,000 menscheneters tot het Evangelie bekeerd. Op het zuidelijke hebben Duitsche broeders van Hamburg onlangs eerst begonnen het Christendom te prediken.

Zoo hebben wij dan nu de aarde doorwandeld. Slaan wij nu nog eens het oog op hetgeen buiten de beide Halfronden op dit blad te zien is.

Links, boven in den hoek, zien wij eenige

Opperhoofden der roode Indianen van Noord-Amerika, naar het leven afgebeeld, met hun geweldig lang haar, hunne wapenen, hunnen vederbos en hunne pelsrokken; onder hen zien wij hunne spiesen, bogen, pijlen en de beroemde tabakspijp, die bij hen op zulk eenen hoogen prijs staat. Alleen het *skalpeermes* ontbreekt, waarmede zij onmiddelijk de huid en het haar afstroopen van het hoofd van hunnen vijand, dien zij zoo even met den strijdbijl verslagen hebben, om dat in triumf met zich te voeren. Voor hen, aan eenen boom, ziet men hunne ligt vervoerbare tenten. In de verte verliest zich onze blik in de onafzienbare steppen of vlakten, waarin zij als *wilde jagers* rondzwerfen. Beneden in den hoek, aan de linker zijde, bestraalt de zon van den langen nacht, het noorderlicht, in heldere kringen de ijsbergen van *Lapland*, en de arme Laplander doorkruist met het snelle rendier de besneeuwde vlakten. Beter ingerigt en van meer gemakken voorzien is reeds het huis van den bewoner van *IJsland*, die hier, in warme kleeding tegen de vorst beschut, voor zijne te paard zittende vrouw staat afgebeeld.

Begeven wij ons nu naar beneden in het

midden, dan zijn wij op eenmaal van het eeuwige ijs in het gloeiende *Afrika* verplaatst. Ziet gij daar den zoon der woestijn, den armen *neger*, die, rijk in zijnen God en Zaligmaker, den Verlosser der wereld aanbidt? Achter hem breidt zich het rotsige landschap uit, en de drukkende wind doet de uitgedroogde acacia op de verzengde hoogte zijne bladerlooze takken bewegen. Maar noch noorderlicht, noch heldere zonnestraal geeft licht in het hart van den aardbewoner. Het waarachtige licht, dat in noord en zuiden schijnt, is het licht der Heidenen. (Luc. II: 32. Jes. LX: 1 en volgg.)

Wij blikken verder naar de regter zijde beneden. Daar laat zich over de brandende vlakten van *Hindostan* een trotsche Mohamedaan in zijnen draagstoel (palankin of palki) door de dragers gemakkelijk vervoeren; achter dezen zit een statige Heiden, een Hindo-Vorst (Radja) op zijnen prachtig uitgedosten olifant. Zijn bediende waait hem met den fijnen staart van den os *Jak* van *Thibet*, koele lucht tegen. Een andere slaaf leidt het lompe dier, terwijl een palmboom zijne takken over hen uitbreidt.

Boven den top des palmbooms ontdekken

wij Chinesche wapenen, en daar boven, regts in den hoek, zetelt de Keizer van *Cochin-china*, die bloedige vervolger der Roomschegezinde Christenen, op zijnen troon. Op zijn hoofd en prachtgewaad draagt hij gouden sieraden van zonderlinge gedaante. Van zijne borst af hangt het gouden beeld van den draak, die in het rijk van China en in *Cochin-china* voor het zinnebeeld geldt der Keizerlijke waardigheid, maar die ook herinnert aan de list en de leugen van de oude slang, (den draak), wier werk Christus kwam verbreken. Achter hem staan twee zijner staatsbeambten (Mandarijnen) in hunne witte mantels. Door het venster zien wij eene Chinesche woning, midden in den weelderigen rijkdom der plantenwereld van die gewesten gelegen. De zuilen zijn met opschriften in oud Chineesch schrift versierd.

Groot is nog de magt der duisternis en des Heidendoms; maar er is eene kracht werkzaam om die beide volkomen te overwinnen, en uit alle landen der aarde en aller menschen mond lof toe te bereiden voor het Lam, dat geslagt is. Zie daar tusschen de beide halfronden der aarde! Daar onder staat het teeken van Golgotha reeds zegepralend op den

aardkloot. „*Dat deed ik voor u! wat doet gij voor mij?*” Zoo roept de stervende Heiland u toe. En boven spreekt diezelfde Heer Jezus Christus uit het geopende woord Gods tot u: „*Mij is gegeven alle magt in hemel en op aarde. Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve doopende in den naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes: leerende hen onderhouden alles wat ik u geboden heb. En ziet, ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld!*”

Een eeuwig zonnlicht straalt uit Zijne belofte, en zal alle zwarte duisternis der aarde verlichten, opdat dag worde uit schemering en uit nacht.

G E D A C H T E N

B I J   D E

ALGEMEENE   KAART

D E R

CHRISTELIJKE   ZENDINGSPPOSTEN.

Bij het opslaan dezer kaart, en het aanschouwen van die witte en graauwe en zwarte kleuren, rijst er menige gedachte in ons op. Ligt ontstaat er in ons hart eene afwisseling en eene worsteling van smartvolle verbazing met vrolijke dankzegging, van bange twijfeling en vrees met blijde hoop, van geloovigen moed met kleingeloovige neerslagtigheid. En zelfs zou het den opregten, die tot dusver moedig aan de Zendelingszaak had medegewerkt, bij het opmerkzaam gadeslaan dezer kaart gebeuren kunnen, dat hij moedeloos en hopeloos daar nederzat. Dan ware het eene slechte gave geweest, die wij aan onze vrienden bragten, als al dat zwarte op de kaart zich vormde tot een wolk, die den hemel hunner verwachtingen verduisterde, en het uitzigt des geloofs voor hen sloot. Dat verhoede God! En daartoe zegene Hij eenige gedachten,

die wij, met u rondom deze kaart neêrgezeten, in eenvoudigheid u willen mededeelen.

Het is waar, al dat zwarte en graauwe op de kaart, dat ons de Heidensche en Mohamedaansche landen aanwijst, valt er ons op eene schrikverwekkende wijs in het oog, tegenover de kleine lichte plekken, die de Christenlanden vertegenwoordigen. Acht honderd millioenen zielen, die nog niets weten van Christus en Zijne verlossing, dienen nog op onze aarde de doode afgoden of den valschen Profet. En die zwarte kleur mag ons wel tot zinnebeeld van de ellende der Heidenen strekken. Wat men toch van hun onschuldig en gelukkig leven verkiest te zeggen, dat wordt door de geschiedenis van vroegeren en lateren tijd op de treurigste wijs weêrsproken. Wij willen er niet eens van gewagen, hoe moordlust en onnatuurlijke wellust de volkstammen op de *Zuidzee-eilanden* doen te gronde gaan; hoe in *Afrika* bloeddorst, en dronkenschap, en de lust tot ijselijke menschenoffers duizenden het leven tot eene marteling maakt; hoe de mensch op *Nieuw-Holland* dit alleen boven de wilde dieren

vooruit heeft, dat hij de kunst verstaat om nog beneden hen zich te verlagen: van deze uitersten des afvals willen wij nog niet eens spreken, maar slechts de zoogenaamde beschaafde heidenlanden, *Oost-Indië* en *China*, gadeslaan. Kan het daar beminnelijke onschuld heeten, wanneer de Hindoo in zijne nachtelijke afgodsfeesten, eerst door wilde muziek en schaamtelooze dansen zichzelve in bedwelming brengt, en dan zich wentelt in het slijk eener ontucht, die zich niet beschrijven laat, *om daarmede zijnen God te dienen?* Is het beminnelijke onschuld, wanneer de Hindoo zich zoo aan leugen gewent, dat zij hem tot eene tweede natuur wordt? Is het aartsvaderlijke onschuld, wanneer de moeder haar eigen kind in den brandenden zonnegloed nederlegt en laat versmachten, of het onnoozele wicht aan den tijger in het bosch, aan de krokodil in de rivier ter prooi geeft, omdat het haar te lastig is het te verplegen? Of wanneer de volwassen zoon zijne eigene moeder als eene slavine mishandelt? Of wanneer de man zijne vrouw als eene slechte koopwaar met voeten treedt? Is het onbezorgde vreugd, wanneer het beangstigde hart den Hindoo drijft om in den heeten gloed der zon zich op ijzeren

pinnen neêr te leggen, of op voetzolen met ijzeren pinnen bezet van den eenen tempel naar den anderen ter bedevaart te gaan, om den vrede te vinden, naar welke zijne ziele dorst? — En hoe staat het met de fijn beschaafde Chinezen? Daar brengt de vader in koelen bloede van zijne kinderen het eene na het andere om het leven, omdat hij er zoo velen niet kan en wil opvoeden. Daar offert men gedachteloos eenige strooken goud papier aan zijne huisgoden, en gaat dan zijnen nabuur opzettelijk bedriegen, en berooven, en in ellende storten. Leugen en bedrog, nijd en wantrouwen hebben er het gheele volksleven bedorven en ellendig gemaakt, en nergens schijnt een licht in dien donkeren nacht van jammer.

Dat is de zwarte wolk, die op het wijd uitgestrekte Heidenland rijst. O! hoe veel jammerklachten en bange zuchten schuilen er onder dat zwart, dat mij van de kaart zoo ernstig aanziet, jammerklagten, die geen troostwoord van het Evangelie verandert in lofzangen, bange zuchten, die wegsterven in de lucht? neen die doordringen tot het hart van dien liefdevollen Heer, die ons vleesch en bloed heeft aangenomen, en ons *aanklagen*.

Ja, zij klagen ons aan, dat wij niet geholpen hebben, dat wij nu althans ons niet haasten ter hulpe. Gij ziet daar op de kaart boven de beide cirkelvlakken der aarde het opengeslagen Bijbelboek, en als gij de plaats zoekt, die daar aangeteekend staat, dan leest gij: *Gaat henen, onderwijst al de volkeren.* Dat is het bevel van onzen Heiland, Koning en Regter, Zijn uitdrukkelijk bevel aan u, en ons, en aan Zijne jongeren. Want dat het de twaalf Apostelen niet alleen gold, dat kan een kind begrijpen, daar die twaalf mannen zelve het Evangelie niet in de *geheele* wereld aan *alle* volken prediken konden. En zoo lang er nog een volk op aarde is, dat nog niet van den Zaligmaker der wereld weet, zoo lang houdt dit bevel voor ons zijne volle kracht, en ongehoorzaamheid valt als een vloek op ons eigen hoofd terug. „Ik zal het den grooten Massa zeggen!” sprak eens een Neger slaaf tot zijn’ harden heer, die hem niet naar de kerk wilde laten gaan. „Ik zal het den grooten Meester zeggen,” zoo roept, waarschuwend en weeklagend, ieder volk, dat nog geen Zendingen heeft, der Christenheid toe, en de groote Meester in den hemel, die het ge-

roep der raven aan de beek bemerkt, hoort ook en merkt op dat klaaggeschrei der Heidenwereld over u en ons.

Vrienden! het bevel van CHRISTUS gaat *ons* aan. En kan ik zelf niet gaan, zoo heb ik toch vele wegen en middelen om mede te werken, mede te helpen, mede te bidden, mede te strijden, opdat Zijn rijk, naar Zijn bevel, tot alle volken kome. Hier is geene verontschuldiging.

Een heidensche Hindoo vond eens onder een' boom aan den weg een Christelijk traktaat, door een vromen Engelschman op goed geluk daar neêrgelegd. Het traktaat was wel nauwelijks een cent waardig. De Hindoo neemt het op, leest het, weent, gelooft, en vindt in Christus Jezus heil en vrede. Hij gaat henen, en verkondigt aan zijne broeders, wat hij gevonden, en inwendig ervaren heeft, en velen van hen gelooven ook. Zal de vrome Engelschman zijn loon wel verliezen voor de cent: dien hij aan het traktaatje besteedde? En weet gij dan of uw penningske misschien ook niet eene verloren ziel tot het leven leidt? O! bij de afrekening op den grooten dag zullen er verwonderlijke ontdekkingen geschieden, en verbazende za-

menknooping en van kleine middelen met groote uitkomsten aanschouwd worden

---

Maar misschien zit er iemand, tot bedaard en naauwkeurig berekenen geneigd, bij de Zendelingskaart neder, en zegt, dat men wel een millioen Zendingen noodig had, om, naar Christus' bevel, aan alle Heidenen het Evangelie te brengen, terwijl er tegenwoordig nog maar vijf duizend evangeliesche arbeiders, mannen en vrouwen, Europeërs en inboorlingen te zamen gerekend, op den grooten akker arbeiden. Is dat, vraagt hij, geen hopeloozen arbeid te noemen? Of een ander ziet op de kaart, en merkt op, dat in achttien eeuwen nog niet meer dan eenige kleine streken der aarde wit zijn geworden, en meent, dat men daarom den arbeid liever moet opgeven, waarvan toch niet veel komen zal. Misschien hebben de discipelen ook wel zoo gedacht, toen zij daar in de woestijn die vijf duizend mannen zagen, en dan nog zoo vele vrouwen en kinderen, die door een paar brooden en visschen moesten gevoed worden. En toch hebben een paar brooden en visschen die allen zoo volkomen verzadigd, dat

men nog vele korven vulde met de brokken die zij overlieten. En zou dan van dat hemelsche brood, dat woord van God, dat die vijf duizend Zendingen in onze dagen onder de hongerlijdende volken der aarde uitdeelen, eene geringere wonderkracht uitgaan? Zouden zeven gerstenbrooden en twee visschen vijf duizend mannen het ligchaam hebben kunnen voeden, toen zij op het bevel van den Vorst des levens onder hen werden uitgedeeld, en zouden dan die vijf en twintig millioenen Heilige Schriften, en die honderd millioenen Christelijke traktaten, die in de laatste veertig jaren, alleen door de Engelsche Bijbel-, Traktaat- en Zendingenootschappen, in honderd en zestig talen zijn uitgedeeld, zouden die dan niets vermogen? Zouden die, in strijd met Gods belofte, ledig wederkeeren, daar toch de regen en de sneeuw niet wederkeeren zonder de aarde bevochtigd en vruchtbaar gemaakt te hebben? Neen! een van beiden, of de gansche geschiedenis van het Godsrijk op aarde is een ijdele droom, een hersenschim, of er ligt een zaad in den grooten akker der heidenwereld, dat zijne rijke en heerlijke vrucht moet opleveren.

En bij dat alles mogen wij bij den Zendingssarbeid te moede zijn als die Engelsche Generaal in Indië, die met eenige duizend man voor de wallen en grachten van eene onverwinnelijk schijnende bergvesting stond, om haar in te nemen. Hij voert zijne troepen tegen de vesting aan; maar door den vijand afgeslagen en ontmoedigd keeren zij terug, en schilderen met de sterkste kleuren de moeilijkheid, de onmogelijkheid om met zoo kleine magt de vesting in te nemen: men moest de poging opgeven. „Wat” zegt de Generaal, „de poging opgeven? Ik heb het bevel in mijn' zak, dat het geschieden moet. Komaan, kinderen! wij moeten de vesting hebben!” En ziet! de Britsche troepen veroveren het eene bolwerk na het andere, en steken het zwaard niet in de schede, eer zij overwonnen hebben.

Geliefden! wij dragen ook het bevel in den zak. De heidenwereld *moet*, zij *moet* vol worden van den naam onzes hooggelofden Heilands, en al reikten de muren, die wij beklimmen moeten, tot in de wolken, en al waren de grachten zoo diep als de hel, over die muren henen dragen ons de adelaarsvleugelen des geloofs, en over die diepe

grachten slaan wij den brug der goddelijke beloften, en: „*de liefde van Christus dringt ons!*” dat is ons veldgeschrei.

Of willen wij handelen als de Israëlieten, toen de verspieders hun verhaalden, dat er zulk een sterk volk in *Kanaän* woonde, en dat de steden vast en zeer groot waren, en dat zij er ook Enakskinderen gezien hadden? *Toen verkief zich de geheele vergadering, en al de kinderen Israëls murmureerden tegen MOZES en tegen AÄRON* (1). Maar wij weten, wat de Heer toen sprak: *Zoo waarachtig als Ik leef, zoo zal de gansche aarde met de heerlijkheid des Heeren vervuld worden. Want al de mannen, die gezien hebben mijne heerlijkheid, en mijne teekenen, die ik in Egypte en in de woestijn gedaan heb, en mij nu tien malen verzocht hebben, en mijne stem niet zijn gehoorzaam geweest; zoo zij het land, hetwelk ik hunnen vaderen gezworen heb, zien zullen! behalve KALEB, de zoon van JEFUNNE, en JOZUA, de zoon van NUN* (2). En de Heer heeft woord gehouden. Al die mannen vielen in de woestijn, en hunne kinderen

(1) Numeri XIV : 1 en 2.

(2) Num. XIV : 21, 23 en 30.

gingen veertig jaar later Kanaän binnen. En was Israël toen sterker, krijgskundiger, aan helden rijker geworden? Neen! maar de heerlijkheid des Heeren was in hun midden. Toen de Jordaan moest worden overgetrokken, werden de wateren der rivier afgesneden, zoodat Israël er droogvoets doorging. En toen men tegenover den vijand stond, stelde de Heer als heirvorst zich aan de spitse, met een uitgetogen zwaard in de hand (1), en nu vielen de Enakskinderen onder de slagen der door God aangevoerde strijders, en de muren van *Jericho* stortten in, alleen op het geluid der bazuinen.

Nu is het wel zonneklaar, dat men zulk een' zegetogt niet doen kan zonder geloof. En is die krijgs- en zegetogt tegen Kanaän een zinnebeeld van den grooten strijd, dien wij, vooral in het Zendelingswerk, tegen het rijk van den Overste dezer wereld te strijden hebben, zoo is het ook hier, even als daar onmogelijk zonder geloof de zege te behalen.

Daarmede bedoelen wij echter niet een geloof aan de Zendingen, of aan de Zen-

(1) Joz. V: 13 en 14.

delinggenootschappen, en derzelve hoe zorgvuldig ook berekende maatregelen. Zij zijn allen stof en asch, en geven ons op en in zich zelve geen aasje zekerheid, dat het groote doel bereikt zal worden. De Zendelingen, op welke wij onze schoonste verwachtingen gebouwd hadden, ziet! zij sterven. De genootschappen, wier moedige en welberaden pogingen ons de schoonste uitzigten openden, ziet! zij kunnen dwalen en mistasten, zij kunnen ontbonden worden. De maatregelen en plannen, die onfeilbaar het doel schenen te zullen bereiken, ziet, kleinigheden, die geen mensch kon berekenen, doen dezelve mislukken. Moest ons geloof op zulk een zandgrond gebouwd worden, dan mogten wij wel dadelijk allen Zendelingsarbeid staken.

Maar neen! het geloof, dat wij bedoelen, en waarmede wij zoo zeker zegepralen als God leeft, is het geloof aan de almachtige werking van het woord Gods. Diezelfde mond, die eens sprak met scheppende almacht: „*Daar zij licht!*” heeft ook het woord gesproken: „*De aarde zal vol kennis des HEEREN zijn, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken*” (1). Heeft op dat

(1) Jes. XI: 9.

almagtige scheppingswoord de daadzaak eener uit niets geworden wereld geantwoord, zoo moet ook op dat woord der verlossing de daadzaak antwoorden eener uit zonde en dood tot leven en gerechtigheid herboren wereld. En gelijk eens dat scheppingswoord het drooge scheidde van de wateren, en de groote en kleine lichten ophing aan het uitspansel des hemels, en de aarde bedekte met een groen tapijt, en lucht en zee en berg en dal vulde met levende wezens, en over alle schepsel de geheimvolle kracht der vruchtbaarheid uitgoot, zoo werkt ook het woord der verlossing, van die eerste belofte af, die aan de eerste zondaren het zaad der vrouwe toezegde, door al de eeuwen voort met scheidende kracht, en zal niet rusten, eer het alles volbragt is. Door de almachtige werking van dat woord der verlossing werd er van SETH af een heilig geslacht bewaard; daardoor werd NOACH gered uit de wateren van den zondvloed, en uit het zaad van SETH een ABRAHAM geboren. Dit verlossingswerk heeft ABRAHAM'S geslacht talrijk gemaakt als het zand aan den oever der zee; heeft in het midden van Israël den tabernakel opgericht, waarin de heerlijkheid des Heeren woonde;

heeft Profeten en Koningen verblijd, als zij in het geloof het toekomstige heil aanschouwden; en heeft eindelijk den hemel geopend, opdat de Heer der heerlijkheid nederdaalde, en geboren werd in *Bethlehems* stal. Door dit almachtige verlossingswoord is nu de gemeente uit den wortel van ISAÏ opgewassen tot een' boom Gods, die zijnen top verheft tot in de wolken, en zijne takken uitbreidt over de volken der aarde. En dat sterke woord is het eindelijk, dat nog heden de Zendelinggenootschappen vormt, jongelingen en jonge dochters roept, en uitrust, en uitleidt tot het heilige werk, en in onze harten gewilligheid opwekt om onzen penning bij te dragen. O! heilig en heerlijk woord der almagt: *De aarde zal vol kennis des HEEREN zijn, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.* Gij zijt de eeuwige rots, waar mijn geloof op steunt, dat al dit zwarte land der Heidenen eens wit en helder blinken zal van den glans van Jezus mijnen Koning!

Waar echter dat geloof gevonden wordt, Geliefden! daar is het levendig en krachtig, en brengt ligchaam, ziel en geest in bewe-

ging: zoodat wij rusteloos werkzaam zijn in de dienst van dien God en Zaligmaker, die dat woord der verlossing heeft gesproken.

In het jaar 1813, toen de edele Koning van *Pruissen* zijn door de Fransche heerschappij diep vernederd volk tot den moedigen strijd voor Koning en Vaderland opriep, liepen er duizenden uit de werkplaatsen, en de handelhuizen, en de gerichtshoven te wapen, en de hoogeschoolen werden bijkans ontbonden, daar leermeesters en leerlingen zich onder de krijgsvanen schaarden. Vrouwen zelfs en meisjes voegden zich in de reijen der strijders. Alles leefde en werkte voor den grooten bevrijdingstrijd. Geen offer scheen te groot; de man scheidde zich van zijne vrouw, de bruidegom van zijne bruid, de ouders van hunne kinderen. Wie zelf niet kon medetrekken, hielp anderen uitrusten, de landman gaf gewillig zijn laatste paard voor het leger; de vrouwen bragten haren opschik; kinderen en dienstboden hunne spaarpenningen ten offer. Een arm Silesisch meisje verkocht hare schoone haarlokken, en schonk den prijs er van aan Koning en Vaderland.

O! dat zulk eene bereidvaardigheid tot ieder offer, en zulk een heldenmoed in den

strijd ook in de onderdanen van onzen Heer Jezus Christus gloeide! Of zou de zaak van onzen glorierijken Koning en Heiland dat niet waardig zijn? Ja, geprezen zij Gods genade, datzelfde en nog meer geschiedt ook thans in stille verborgenheid. De jaarboeken der geschiedenis spreken daar wel niet van, en in het oog van de kinderen dezer wereld is het dwaasheid; maar in den hemel staat het opgeteekend, en de groote dag zal het openbaren. Het zijn toch niet de groote en rijke offers van onzen overvloed, die op de weegschaal des heiligdoms het zwaarste wegen, maar de penningen der weduwe. Dat is eene daad des geloofs voor God, wanneer daar de jonge landman, na den vroegen dood zijner trouwe huisvrouw, den geheelen bruidschat van twee honderd gulden, dien zij hem heeft aangebragt, aan de Zending ten offer brengt; — wanneer een ander, bij het aangaan van zijn huwelijk, dezelfde som als vrijwillige tiende uitreikt, opdat ook de Heidenen den liefelijken naam van Jezus hooren mogen; — wanneer een oude reiziger naar den hemel honderd gulden, in geld opgespaard, ten offer brengt, „omdat zijn tijd kort is;” — wanneer eene jonge weduwe haar halssieraad

van zwarte barnsteenkoralen, „dat zij eens in hare ijdelheid, om haren man te behagen, zich had omgehangen, en nu uit liefde voor den Heer wil afleggen,” ten behoeve der Zending overgeeft; — wanneer, na het houden eener rede over de Zending, ringen en oorsieraden, horloges en kettingen onder de ingezamelde giften worden gevonden. En wie telt de stille en luide gebeden, die gedurig tot den troon der genade opstijgen om de komst van Gods Koningrijk? Leggen zij geen zwaar gewigt in de weegschaal der zegepraal van het rijk Gods, die in het verborgene wordt voorbereid! O! het zijn geene trotsche en prachtige uitrustingen, waarmede men als stormenderhand zegepraalt; neen! het zijn de stille, geheimvolle krachten des geloofs en des gebeds, die Satans heerschappij ondermijnen en de zege behalen.

Maar nu, geliefden! de hand op het hart! Wat hebt *gij* voor de groote en heilige zaak van uwen eeuwigen Koning reeds gedaan? Welke persoonlijke en dadelijke dienst hebt *gij* aan deze zaak reeds bewezen? Hebt *gij*, (— wij spreken tot u en tot ons zelven —)

hebt gij van het uwe reeds zóó dien Heer geofferd, dat Hij het op den grooten dag, als niet om der menschen, maar om Zijntewil, en als aan Hem gegeven, zal kunnen aanmerken? Heeft reeds de mildheid, de blijdschap, waarmede gij geeft, bij den Heer van uwe ingenomenheid met Hem, van uw verlangen naar de komst van Zijn rijk, naar de behoudenis der zielen getuigd? Hebt gij voor de heilige zaak der Heiden-bekeering al eens in waarheid, in den vollen zin des woords u zelve overgegeven, daarvoor uw' tijd, uwe kracht, uwe rust, uw genot gewillig opgeofferd? Gij, jongeling! in den bloei uwer jaren, heeft de Geest des Heeren u de behoefte der Heidenen aan herders en leeraars nog niet onder het oog gebragt? Gij, voorgangers in de gemeente! Schoolonderwijzers! hebt gij al wel eens in uwe gemeente, onder uwe kinderen, met heiligen ernst gezocht naar bruikbare arbeiders bij het Zendelingswerk? Gij, handwerkslieden! hebt gij er wel eens aan gedacht, hoe gij met uwe kunst, en de vaardigheid uwer handen, op velerlei wijs, aan den voortgang der Zending medewerken, en door kosteloozen arbeid de Zendelinggenootschappen menige

uitgaaf besparen, en hen daardoor in staat kunt stellen, om meer Evangelieboden uit te zenden? En aan u, vaders en moeders! hebben wij bovenal een ernstig woord. De Heer heeft u in uwe kinderen eene gave toevertrouwd, die onberekenbaar gewichtig is. Wie uwer weet het, waar God uwen zoon, uwe dochter nog eens toe roepen zal? Kon EUNICE zich wel voorstellen, wat er eens van haren TIMOTHEÛS zou worden? Kon MONIKA vermoeden, wat groote taak haar lieveling AUGUSTINUS in Jezus' Koningrijk zou vervullen? Maar dat was het eerste, waarvoor beide moeders zorgen wilden, dat in het teedere hart hunner kinderen het geloof en de liefde voor Jezus werd geplant; dat die plant door tucht en vermaning werd aangekweekt, en door aanhoudend gebed vruchtbaar werd gemaakt. En toen de Heer nu uit vrije genade hare zonen riep tot Zijne dienst, zoo konde de moeder met blijdschap voor Hem verschijnen en zeggen: „Zie, hier ben ik, en de kinderen, die Gij mij gegeven hebt.” Haar huis was de Zendingsschool geweest voor hare zonen, en dat moeten ook onze huizen, dat moet onze opvoeding en onze omgang, vaders en moeders! voor onze kinderen zijn. Dat is de persoonlijke

ALGEMEENE KAART
der
CHRISTELIJKE ZENDINGSPOSTEN.

MATTHEÛS
XXVIII 18-20.

